

dr Lech Sałaciński

PROJEKTY EUROPEJSKIE

nasze doświadczenia
i refleksje

ZTE „Civilitas”, ul. Chopina 15a, 65-031 Zielona Góra, Poland, tel. + 48 68 477 66 33, www.civilitas.org.pl
Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli, Ul. Chopina 15a, 65-031 Zielona Góra, Poland, tel. +48 68 328 64 21 www.odn.zgora.pl

„Cała różnorodność, to cały urok życia, całe jego piękno, które składa się ze światła i cieni.”

- Lew Tołstoj, *Anna Karenina*

Diagnoza na wejściu

- w społeczeństwie obecne są uprzedzenia oraz brak tolerancji,
- brak jest akceptacji dla inności i obcości,
- brak jest krytycznego odniesienia do własnej osoby i narodu,
- występuje mentalne obciążenie przeszłością,
- niekorzystny obraz medialny Polaka na tle innych narodów,
- społeczne nastawienie na trwałość i niezmienność,
- brak samoświadomości własnego usytuowania wśród innych oraz refleksji nad własnymi – dyskryminującymi innych – postawami i działaniami,
- niesprzyjające polityczne warunki do działania na rzecz zapobiegania i przeciwdziałania nietolerancji oraz dyskryminacji.

„Życie musi mieć własną geografie. Barwy, góry, różnorodność... Jeżeli nie ma tego, to znaczy, że mieszkasz na księżycu lub pośrodku pustyni.”

- Jonathan Carroll, *Na pastwę aniołów*

REALIZOWANE PROJEKTY

Spotkanie heißt Begegnung

1994 (1997) - 2009

Polsko – niemiecki projekt „Spotkanie heißt Begegnung – wir lernen für Europa“ powstał w roku 1994 z inicjatywy RAA Brandenburg . Pierwotnie ten projekt nosił tytuł „Spotkanie heißt Begegnung – ich lerne deine Sprache“ Od roku 1997 do realizacji projektu jako oficjalni partnerzy po polskiej stronie przyłączyli się: Zielonogórskie Towarzystwo Edukacyjne „Civilitas” oraz Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli w Zielonej Górze.

Zadania kompetencyjne obu instytucji rozłożyły się następująco:

- pozyskiwanie środków na realizację projektu oraz obsługa księgową – ZTE „Civilitas”
- opieka merytoryczna nad projektem - ODN
- wspieranie metodyczne i doskonalenie przedmiotowe nauczycieli – opiekunów grup roboczych - ODN.

Spotkanie heißt Begegnung

1994 (1997) - 2009

Działania realizowane w ramach projektu:

1. Cotygodniowa praca w grupach roboczych w formie zajęć pozalekcyjnych poświęcona uczeniu się języka i poznawaniu kultury sąsiada.
2. Jednodniowe wizyty (spotkania) studyjne u partnera, które służyły integracji grup i poznaniu najbliższego środowiska partnera, tudzież jego zwyczajów, tradycji i obrzędów.
3. Wielodniowe (wyjazdowe) spotkania mieszanych grup partnerskich, podczas których polscy i niemieccy uczniowie mieli okazję pracować razem w tandemach, poznawać się oraz uczyć się wzajemnie od siebie.
4. Doskonalenie przedmiotowe i wsparcie metodyczne nauczycieli – opiekunów, w ramach cyklicznych spotkań szkoleniowo – metodycznych oraz trzydniowych wyjazdowych kursów metodycznych pt. „Polska / Niemcy – kraj ciekawy”.

Spotkanie heißt Begegnung

1994 (1997) - 2009

Na koniec roku 2007 projektem objęto łącznie około 1.800 uczniów szkół podstawowych, wśród nich 1000 osób z Polski i 800 z Niemiec.

Sprache und Begegnung an deutschen und polnischen Grundschulen in der Grenzregion

Auf deutscher Seite
1. Schüler 745
2. Anzahl der AG 47
3. Beteiligte Schulen 39
Auf polnischer Seite
1. Schüler 924
2. Anzahl der AG 51
3. Beteiligte Schulen 31
Deutsche Lehrer: 28
Polnische Lehrer: 20

Spotkanie heißt Begegnung

1994 (1997) - 2009

Pisali o nas w prasie

6L
5.11.99

Sąsiedzi się uczą

Marszałek lubuski ubrał się w barwy Brandenburgii. Przedstawiciel Niemiec przeproszał, że się nie dostosował. Jego czarny strój to nie wyraz przynależności do jakiejś partii, a jedynie chęć wyglądania szczerze. W ten humorystyczny sposób rozpoczął się wczoraj w Prztytku koło Zielonej Góry czterodniowy polsko-niemiecki kurs dokształcający.

Uczący języka polskiego w Niemczech i niemieckiego w Polsce spotykają się co roku. Pierwsze warsztaty odbyły się po drugiej stronie Odry, od trzech lat pedagodzy szkolą się w pałacu w Prztytku.

Nawet powódź nie przeszkodziła nam realizować wspólnych przedsięwzięć – mówił dyrektor zielonogórskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli Krzysztof Wąż. – Nauczyciele nie tylko zdobywają nowe kompetencje, ale budują prawdziwy pomost między obu krajami.

O tym, jak ważna jest znajomość języka sąsiada, mówili obecni na otwarciu marszałek lubuski Andrzej Bocheński oraz przedstawiciel Brandenburgii Uve Kriesch. Organizatorem polsko-niemieckiego kursu dokształcającego są: Pedagogisches Landesinstitut i RAA Brandenburg oraz zielonogórski ODN. Zajęcia odbywają się w trzech grupach. W programie znalazły się nie tylko nowe metody nauczania, ale polskie zwyczaje i tradycje, pantomima i drama w nauczaniu, kurs kierowników kolonii itp.

Niemcy uczą się języka polskiego jako drugiego obcego w szkołach średnich. W ramach różnych projektów – wcześniej. Jednym z nich są „Spotkania”. W 30 polskich i 30 niemieckich szkołach podstawowych utworzono koła zainteresowań, w których dzieci od klasy trzeciej, bawiąc się razem, poznają język sąsiada.

Blisko 1300 uczniów spotyka się regularnie, co najmniej sześć razy w roku, na przemian w Polsce i Niemczech. Wspólnie organizują wycieczki w czasie ferii i wakacji. Na każde spotkanie zapraszani są rodzice i rodzeństwo. Do wspólnej zabawy udało się też zaprosić osoby niepełnosprawne.

(kali)
Fot. TOMASZ GAWALKIEWICZ

DOROTHEA NÖTH z RAA Brandenburg: – Jako współorganizator uczestniczę po raz czwarty w polsko-niemieckich warsztatach. Myślę, że to bardzo dobry sposób na wymianę doświadczeń i bliższe poznanie się. W ministerstwie nikt nie chciał wierzyć, że aż tylu nauczycieli jest chętnych do udziału w tym kursie. W samym tylko projekcie „Spotkania” zaangażowało się 56 nauczycieli po obu stronach Odry. Dzięki oficjalnej współpracy z zielonogórskim stowarzyszeniem Civilitas nasza działalność może się wciąż rozwijać.

Już po raz trzeci niemieccy i polscy nauczyciele uczestniczyli we wspólnych szkoleniach w Prztytku i Zielonej Górze. Oddolna inicjatywa zielonogórskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli i filii we Frankfurcie nad Odrą Pedagogisches Landesinstitut Brandenburg to ewenement w skali kraju.

Sąsiedzkie języki

Współpraca obu ośrodków zaczęła się trzy lata temu, kiedy to Klaus Dieter Phol z PLB był w Zielonej Górze z wycieczką Niemiecko-Polskiego Towarzystwa Historycznego. Spotkał się wówczas z dyrektorem ODN, Krzysztofem Wążem. Okazało się, że obie

uczą blisko 600 małych Niemców języka polskiego. Spotykają się oni z polskimi dziećmi, które z kolei poznają język sąsiada zza Odry. Dwie pozostałe grupy to nauczyciele języka polskiego jako języka obcego w szkołach i nauczyciele języka niemieckiego jako obcego.

Fot. PAWEŁ JANCZARUK

instytucje zajmują się tym samym, więc dlaczego wzajemnie sobie nie pomagać. Interesująca stała się propozycja spotkań nauczycieli języka polskiego uczących w Niemczech z polskimi nauczycielami języka niemieckiego.

Zakończone w niedzielę polsko-niemieckie spotkania szkoleniowe „Polska - kraj ciekawy” odbywały się w trzech grupach. Najliczniejsza z nich była grupa dwujęzyczna. Nauczyciele w ramach projektów Euroregionu „Sprewa-Nysa-Bóbr”

Wykładowcami byli polscy i niemieccy profesorowie z różnych ośrodków akademickich.

Nasze wspólne działania uzyskują poparcie władz oświatowych, dzięki czemu możemy wprowadzać nowe formy. I tak latem nauczyciele wychowania plastycznego mogli się spotkać na wspólnym plenerze malarskim – mówi K. D. Pohl. – Mamy też pomysły na program dotyczący wewnątrzszkolnego doskonalenia nauczycieli.

(kali)

Uprzedzenia – Zawładanie - Dyskryminacja

Anti Bias and Intercultural Learning in context of youth work and informal education

Projekt UE realizowany w latach 2007 - 2009

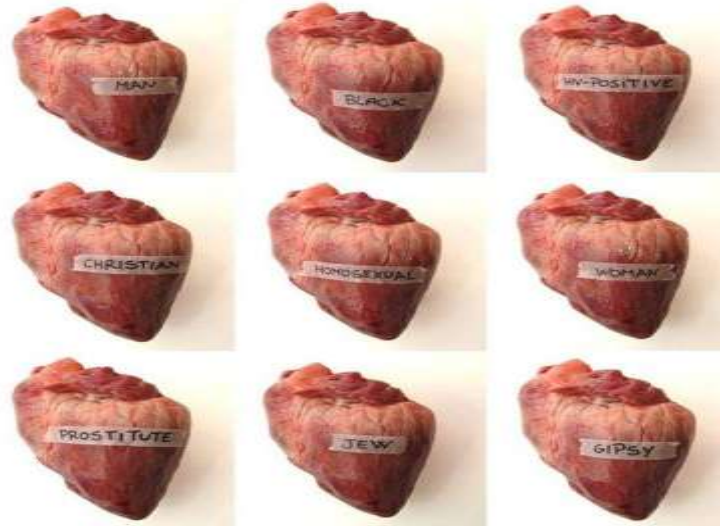

*Piękno człowieka tkwi jego
odmienności i неповtarzalności.*

Idea przewodnia projektu:

Człowiek choć różny, to w swej zasadniczej materii jest taki sam i równy innym.

anti-bias

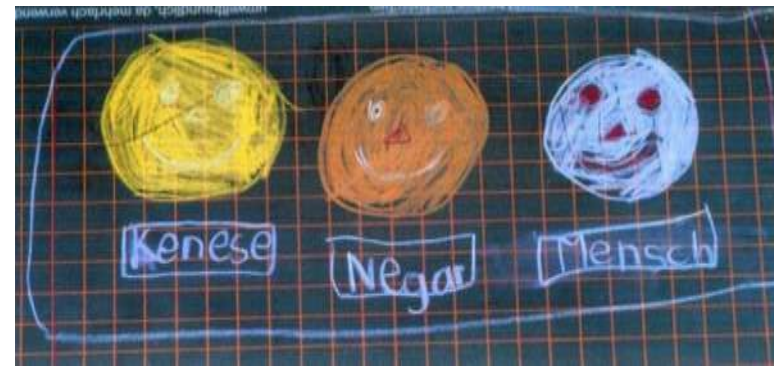

Uczestnicy projektu:

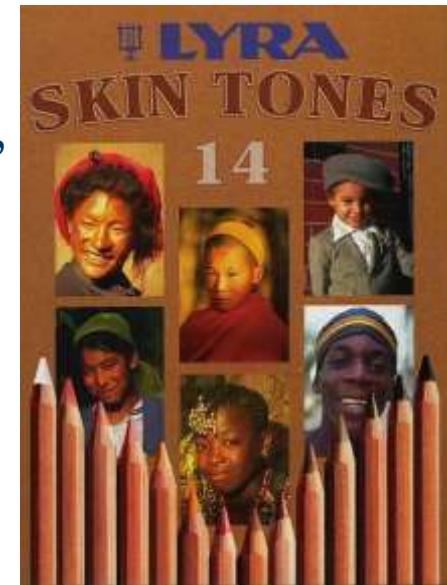
- **120 nauczycieli** z woj. Lubuskiego,
- **uczniowie** z 15 szkół różnego typu i poziomu,
- **studenci** uczelni wyższych, głównie studenci pedagogiki Uniwersytetu Zielonogórskiego,
- **pracownicy różnych instytucji oświatowych**, m.in. ODN w Zielonej Górze, Pogotowia Opiekuńczego, Domu Opieki Społecznej,
- zainteresowani **mieszkańcy Zielonej Góry** i różnych części woj. **Lubuskiego**
- lokalni **dziennikarze**,
- **pracownicy i wolontariusze różnych stowarzyszeń oraz organizacji**, m.in. ZTE „Civilitas”, Lubuskiego Stowarzyszenia Na Rzecz Kobiet „Baba”, Lubuskiego Centrum Aktywizacji i Wsparcia VERTE, Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, ZHP.

anti-bias

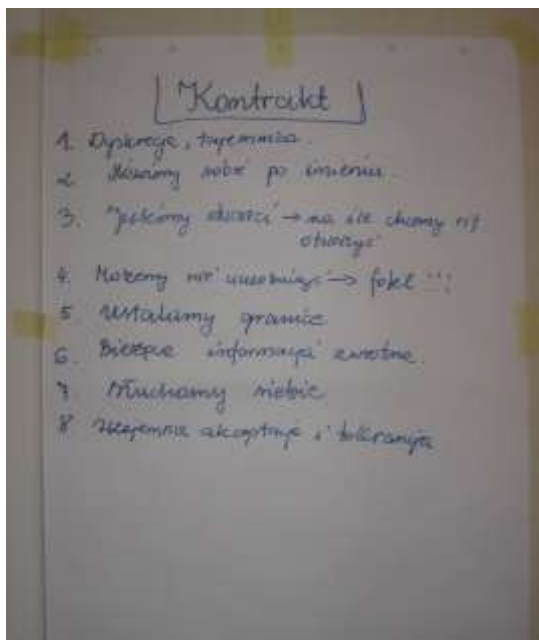
Zrealizowane działania:

- 500 godz. szkoleń i warsztatów poświęconych dyskryminacji, uprzedzeniom i nietolerancji,
- wizyty i szkolenia rad pedagogicznych w szkołach,
- 2 regionalne konferencje,
- upowszechnianie materiałów informacyjnych,
- akcje i happeningi uliczne,
- bieżąca informacja w mediach.

Impresje ze szkolenia nauczycieli w „Bukowym Dworku” - Gronów k/Łagowa

anti-bias

Impresje ze szkolenia nauczycieli w „Bukowym Dworku” - Gronów k/Łagowa

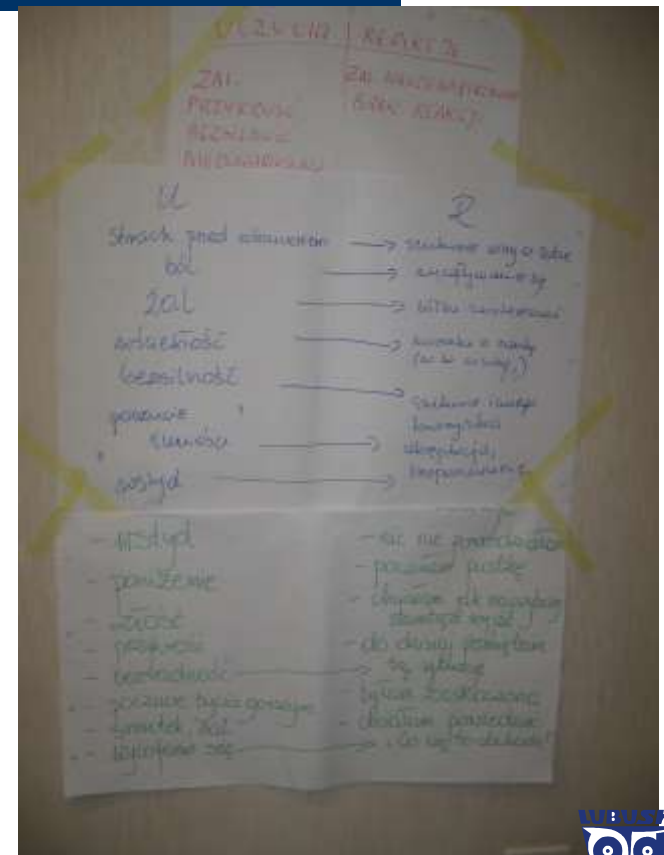
*Uprzedzenia są trwałe jak atrament,
który łatwo wylać, a powstałe plamy
niezwykle trudno jest potem usunąć.*

anti-bias

Impresje ze szkolenia nauczycieli w „Bukowym Dworcu” - Gronów k/Łagowa

Impresje ze szkolenia nauczycieli w „Bukowym Dworcu” - Gronów k/Łagowa

Warsztaty dla multiplikatorów Zielona Góra, 16. – 21. marca 2009

anti-bias

Warsztaty dla multiplikatorów Zielona Góra, 16. – 21. marca 2009

anti-bias

Czasami wydaje nam się, że mieszka w nas dwóch różnych ludzi. Jeden, który wszystko doskonale czyni i tego człowieka prezentujemy światu. Jest też i ten drugi, którego się wstydzimy, i tego ukrywamy.

Warsztaty dla multiplikatorów - spotkanie z przedstawicielami społeczności Romów Nowa Sól, 19. marca 2009

anti-bias

anti-bias

Warsztaty dla multiplikatorów i prezentacja dokonań Zielona Góra, 16. – 21. marca 2009

anti-bias

Spotkanie młodzieży - warsztaty Zielona Góra, 16. – 21. lipca 2009

anti-bias

Spotkanie młodzieży - warsztaty Zielona Góra, 16. – 21. lipca 2009

Projekt Unii Europejskiej

Obszar programowy: SOKRATES, Leonardo da Vinci & Youth

Wspieranie aktywnego i demokratycznego obywatelstwa poprzez systematyczne treningi rozwiązywania konfliktów w międzynarodowym porównaniu

01.06.2003 – 31.05.2005

Założenia projektu:

- uczestnictwo w szkoleniowych seminariach,
- poznanie problemów młodzieży w kraju uczestniczącym w projekcie,
- specyfika konfliktów społecznych w danym kraju i poznanie sposobów radzenia sobie z nimi,
- warsztaty metodyczne, w trakcie których ćwiczone były umiejętności radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych,
- wymiana doświadczeń w zakresie pracy z młodzieżą,
- nawiązanie międzynarodowej współpracy w zakresie pracy z młodzieżą,
- rozwój wspólnych międzynarodowych projektów,
- szerzenie idei projektu w społecznościach lokalnych i uwrażliwienie na problemy młodzieży.

Projekt Unii Europejskiej

Obszar programowy: SOKRATES, Leonardo da Vinci & Youth

Wspieranie aktywnego i demokratycznego obywatelstwa poprzez systematyczne treningi rozwiązywania konfliktów w międzynarodowym porównaniu

01.06.2003 – 31.05.2005

Uczestnicy:

RAA Brandenburg e.V. (Niemcy)

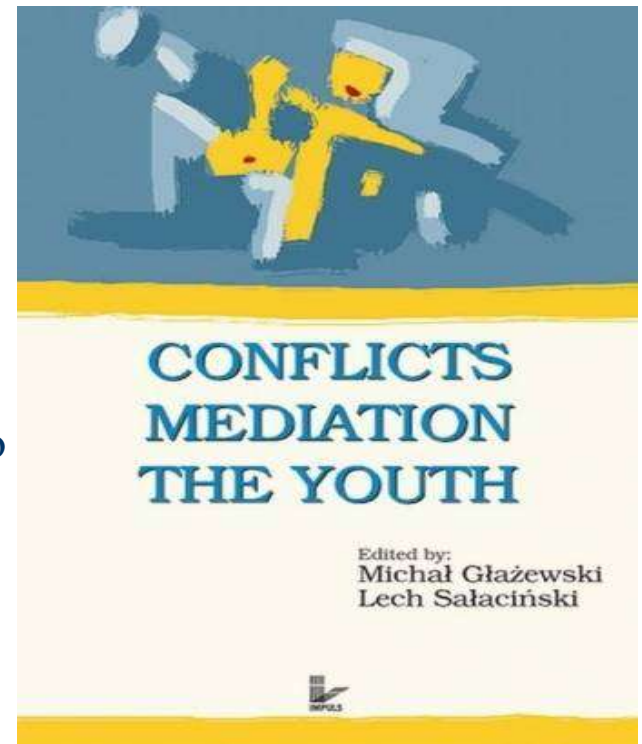
NEEB (Północna Irlandia)

Academie de Rennes (Francja)

ZTE „Civilitas” / ODN Zielona Góra

Spotkania treningowe odbywały się każdorazowo w sesjach 10 – dniowych:

- 10.-20.10.2003 Płn. Irlandia
- 16.-25.03.2004 Francja
- 20.-29.09.2004 Polska, Zielona Góra
- luty 2005 – Polska, Katowice/ Kraków
- kwiecień 2005 – Niemcy

Inne projekty i działania na rzecz edukacji obywatelskiej i demokracji

- **Szkoła na nowej drodze – Wychowanie demokratyczne w szkole (2005-2008)**
- **Dyskryminacja? Działam przeciw! (rok 2007)**
- **Szkoła tolerancji (rok 2008)**
- **Olimpiada Wiedzy o Prawach Człowieka (do roku 2013 – 21. edycji)**

Schulen gehen neue Wege – Demokratie macht Schule / Szkoła na nowej drodze – Wychowanie demokratyczne w szkole (2005 – 2008)

Cel projektu:

zintensyfikowanie działań szkół i środowisk lokalnych na rzecz demokratyzacji życia i instytucji edukacyjnych oraz wymian doświadczeń z zakresu realizacji szeroko pojętego wychowania do i dla demokracji realizowanego na niemiecko-polskim pograniczu.

Schulen gehen neue Wege – Demokratie macht Schule / Szkoła na nowej drodze – Wychowanie demokratyczne w szkole (2005 – 2008)

W ramach omawianego projektu zorganizowano kilka konferencji i seminariów. Tematem kolejnych seminariów były wybrane aspekty wychowania demokratycznego w szkołach oraz współpracy szkoły ze środowiskiem lokalnym (gminami, lokalnymi instytucjami współpracującymi ze szkołą, rynkiem pracy oraz instytucjami i podmiotami gospodarczymi tam działającymi).

Zorganizowane konferencje w 2006 r.:

- Uczyć się demokracji w regionie nadgranicznym - Słubice,
- Współpraca gminy ze szkołą w Polsce i Niemczech – Słubice,
- Szkoła a rynek pracy. Współpraca szkoły z przedsiębiorcami lokalnymi w Polsce i w Niemczech, Gronów k. Łagowa.

Dyskryminacja? Działam przeciw!

PROJEKT

miał na celu wyjaśnienie istoty dyskryminacji i powstawania uprzedzeń oraz uwrażliwienie społeczności lokalnych na wszelkie przejawy tych zjawisk jak i podniesienie świadomości ludzi w zakresie sposobów i możliwości przeciwdziałania tym zjawiskom w życiu codziennym.

Dyskryminacja? Działam przeciw!

DZIAŁANIA:

- szkolenie grupy 30 osób: przedstawicieli mediów lokalnych, organizacji pozarządowych oraz kadry oświatowej (po ok. 10 osób z każdej),
- badanie ankietowe opinii społecznej przeprowadzone we własnym środowisku lokalnym przez każdego uczestnika projektu na temat przejawów dyskryminacji w życiu,
- opracowanie raportu „Dyskryminacja w lubuskich środowiskach lokalnych”,
- wypracowanie w trakcie 3 warsztatów szczegółowej koncepcji projektu i konkretnych działań w ramach „Dyskryminacja? Działam przeciw!”.
- zorganizowanie wojewódzkiej prezentacji (konferencji) rezultatów projektu.

Dyskryminacja? Działam przeciw!

dyskryminacja?

działam przeciw !

Projektowe impresje

CELE PROJEKTU

- przygotowanie nauczycieli do pracy z uczniami w zakresie kształtowania postaw tolerancji i otwartości;
- przełamywanie własnych stereotypów i uprzedzeń;
- wychowanie młodzieży do aktywności – działania na rzecz innych;
- poznanie problemów szkoły poprzez przeprowadzenie badań i opracowanie raportu;
- realizacja w szkole programu: *Moja szkoła – Szkołą Tolerancji.*

SZKOŁA TOLERANCJI

Szkolny program: *MOJA SZKOŁA - SZKOŁĄ TOLERANCJI*

Zakres tematyczny:

- Jak radzić sobie z wybranymi problemami w szkole?
- Jak budować programy szkolne adekwatnie do istniejących problemów?
- Demokracja w szkole.
- Zadania lidera projektów młodzieżowych (szkolenia dla uczniów).

Zadania dla szkoły: opracowanie szkolnego programu
MOJA SZKOŁA - SZKOŁĄ TOLERANCJI.

SKOŁA TOLERANCJI

**Konferencja podsumowująca
Zielona Góra, 28. maja 2018 r.**

Olimpiada Wiedzy o Prawach Człowieka

Eliminacje Okręgowe Województwa Lubuskiego „Demokracja - Prawa Człowieka - Rzeczywistość”

Zielona Góra, 03. marca 2008r.

Wojna i pokój - prawa człowieka w konfliktach zbrojnych

I na koniec

co przed nami?

– spektrum otwartych do działania pól

Spisane wybrane postulaty uczestników projektów :

- *należy zmienić stereotypowe postrzeganie nauczyciela;*
- *zwiększyć ofertę doskonalenia z obszaru dyskryminacji;*
- *wymagać uszanowania nauczycielskiego prawa do błędu;*
- *przeciwdziałać nadużyciu władzy i dyskryminacji pracowników oświatowych ze względów ideologicznych i politycznych;*
- *należy patrzeć władzy na ręce, aby działała zgodnie z literą prawa;*
- *zrewidować statuty i regulaminy instytucji (w tym szkół) pod kątem zgodności z przepisami prawnymi chroniącymi przed dyskryminacją;*
- *upowszechniać wśród wszystkich znajomość przepisów prawnych i procedur egzekwowania praw, które nam przysługują;*

Co przed nami?

– spektrum otwartych do działania pól
cd.

Spisane wybrane postulaty uczestników projektów:

- *propagować nowe spojrzenie na inność;*
- *organizować zajęcia wychowawcze dla uczniów kształtujące w nich postawę szacunku dla różnych ras, grup etnicznych, osób starych, niepełnosprawnych i in.;*
- *integrować różne środowiska oraz przeciwdziałać marginalizacji niektórych grup społecznych;*
- *tworzyć i realizować nowe autorskie programy edukacyjne dotyczące problemów dyskryminacji, tolerancji, równouprawnienia itp.;*
- *organizować spotkania różnych środowisk w celu uzgodnienia wspólnych działań i polityki anty-dyskryminacyjnej;*
- *przeprowadzić krytyczną analizę programów i podręczników szkolnych pod kątem funkcjonujących w nich stereotypów, uprzedzeń i przejawów dyskryminacji.*

**"Z tak krzywego kawałka drewna,
z jakiego uczyniony jest człowiek,
nie da się zrobić nic prostego."**

Immanuel Kant

Dziękuję za uwagę!

dr Lech Sałaciński